ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՂ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ

«ՀՀ ԿԳՄՍՆ ՄԱՐՏՈՒՆՈՒ Տ. ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ» ՊՈԱԿ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ՝ *Հարցադրումների մեթոդի կիրառման ազդեցությունը աշակերտների ակտիվացման համար*

ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ ՎԱՅՐԸ՝ *ՎԱՐԴԵՆԻՍ*

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐ՝ *ՀԱՍՄԻԿ ԲԵՅԲՈՒԹՅԱՆ*

ՈւՍՈՒՑԻՉ՝ *ՂԱԶԱՐՅԱՆ ՆՈՐԱՅՐ*

Պատմաբան

ԴՊՐՈՑ՝ *ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Լճավան գյուղի միջնակարգ դպրոց*

ՎԱՐԴԵՆԻՍ-2022

Բովանդակություն

Ներածություն ------------------------------------3

Գրական ակնարկ ----------------------------------4

Գործնական համատեքստ-------------------- -----------7

Հետազոտության ընթացքը և տվյալների մշակում—---------------------------8

Վերլուծություն---15

Եզրակացություն--17

Օգտագործված գրականության ցանկ --------------------- ----------18

Ներածություն

Հարցերի կիրառումը դասավանդման գործընթացում ամենահզոր գործիքներից մեկն է,և դրանց ճիշտ օգտագործումը կարող է զգալիորեն բարձրացնել ուսուցման որակը և ավելացնել սովորողների ներգրավվածությունը դասապրոցեսին:

Քրիստիան Չինը իր աշխատություններից մեկում նշում է,որ իրական ուսուցում ապահովվելու համար պետք է օգտագործել մարդու միտքը և ոչ թե հիշողությունը: Ըստ նրա դա բացահայտումների փուլ է ,որտեղ հիմնական դերում աշակերտն է և ոչթե ուսուցիչը:Խնդիրը հետևյալն է.հարցադրումների միջոցով դասարանում պասիվ աշակերտներին դասին ընդգրկելը: Աշխատանքի նպատակն է վերջնաարդյունքում ներկայացնել հարցադրումների այն ռազմավարությունները, որոնք կիրառվում են սովորողների գիտելիքները գնահատելու, ուսուցանվող նյութն ավելի խորն ըմբռնելու,քննադատական մտածողություն զարգացնելու, աշակերտների ներգրավվածության աստիճանը բարձրացնելու, մոտիվացիան խթանելու համար: Ավելին, ճիշտ և դասի նպատակներից բխող հարցերի առաջադրումը կարող է հիմք հանդիսանալ նոր գաղափարների առաջացման, ավելի խորքային ուսումնասիրությունների համար:Հարցեր տալու և հարցերին պատասխանելու կարողությունն ուսումնառության մեջ առանցքային և կարևոր տեղ է զբաղեցնում:

ՈՒսուցման արդյունավետության և աշակերտների ներգրավվածության համար դիտարկվել էհարցադրման մի քանի ռազմավարություններ: Պատմության դասի մեջ հարցադրումների մեթոդի կիրառումը դասավանդման գորշընթացի կարևոր և բաղկացուցիչ մասն է կազմում:Հարցադրումների կիրառմամաբ կարելի է ստուգելնախկինում յուրացված գիտելիքների աստիճանը,ինչպես նաև մեծացնել աշակերտների ակտիվացումը դասապրոցեսին: Ստորև ներկայացնում եմ հարցադրումների մի քանի ռազմավարություններ որոնք նպաստում են աշակերտների ակտիվացմանը դասապրոցեսին:

Գլխավոր նպատակը այն է, որ սովորողները կարողանան իրար հետ համագործակցելով սովորել,փոխանակել կարծիքներ,քաջալերել միմյանց: Նոր տեխնոլոգիաների կիրառմամբ մեծանա աշակերտների ներգրավվածությունը դասին, ևսերը առարկայի հանդեպ:

Գրական ակնարկ

Հանգուցային բառեր. ռազմավարություն, տրամաբանության Հանգուցային բառեր. զարգացում, հարցերի շղթա, ուսուցման որակ, ֆունկցիա, գրաֆիկ, հատկություն Դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների ընտրությունը և արդիականացումը հիմք է հանդիսանում կրթության որակի բարելավման: Հարցերի կիրառությունը դասավանդման գործընթացում ամենաhզոր գործիքներից մեկն է, և դրանց ճիշտ կիրառությունը զգալիորենկարող է բարձրացնել ուսուցման որակը և ավելացնել սովորողների ներգրավվածության մակարդակը: Քրիստին Չինը իր աշխատություններից մեկում նշում է, որ իրական ուսուցում ապահովելու համար պետք է օգտագործել մարդու միտքը և ոչ թե հիշողությունը: Ըստ նրա՝ դա բացահայտումների փուլ է, որտեղ հիմնական դերում աշակերտն է և ոչ ուսուցիչը : Հարցեր տալու և հարցերին պատասխանելու կարողությունն ուսումնառության մեջ առանցքային և կարևոր տեղ է գրավում: Պարզվել է, որ վերջին 15 տարիների ընթացքում ստացված տեղեկությունների համաձայն՝ ուսուցիչները մեծամասամբ տվել են սխալ հարցեր՝ կենտրոնանալով ոչ թե ուսումնառությունն առաջ մղող, այլ սովորողի տիրապետած որոշակի տեղեկույթը վերհանող հարցադրումների վրա:Հոդվածի նպատակն է ներկայացնել հարցադրումների այն ռազմավարությունները, որոնք կիրառվում են սովորողների գիտելիքները գնահատելու, ուսուցանվող նյութն ավելի խորն ըմբռնելու, քննադատական մտածողություն զարգացնելու, աշակերտների ներգրավվածությանաստիճանը բարձրացնելու մոտիվացիան խթանելու համար: Ավելին, ճիշտ և դասի նպատակներից բխող հարցերի առաջադրումը կարող է հիմք հանդիսանալ նոր գաղափարների առաջացման, ավելի խորքային ուսումնասիրությունների համար: Ուսուցման արդյունավետության և սովորողների ներգրավածության բարձրացման համար քննարկվել են հարցադրման մի քանի ռազմավարություններ: Մաթեմատիկայի մեջ հարցադրումների մեթոդիկկիրառումը դասավանդման գործընթացի կարևոր և բաղկացուցիչ մասն է կազմում: Հարցադրումների կիրառմամբ ոչ միայն կարելի է ստուգել նախկինում յուրացված գիտելիքներիաստիճանը, խթանել վերլուծական մտածելակերպը, զարգացնել և ամրապնդել ձեռք բերվածը, այլ նաև բարձրացնել աշակերտների ներգրավվածության աստիճանը, որն էլ իր հերթին ազդում է ուսուցման որակի և արդյունավետության վրա: Ավելին, ճիշտ ձևով կազմված հարցերը, որոնք տրվում են հոգեբանորեն ապահով միջավայրում, խրախուսում են ստեղծագործական և քննադատական մտածելակերպի զարգացումը, ինչպես նաև բարձրացնում են աշակերտների ինքնավստահությունը : Հոդվածի նպատակն էներկայացնել հարցադրումների մի քանի ռազմավարություններ, որոնք կարող են նպաստել դասապրոցեսին աշակերտների ներգրավվածության մեծացմանը և ուսուցման արդյունավետության բարձրացմանը:

1.Ամբողջ դասարանին ուղղվող ընդհանուր հարցերի ռազմավա Ամբողջ դասարանին ուղղվող ընդհանուր հարցերի ռազմավարությունը: Սակայն մոտեցումն է, երբ ուսուցիչը հարցն ուղղում է ամբողջ դասարանին: Ամենայն հավանականությամբ, սա ամենատարածված մեթոդներից մեկն է, որի շրջանակում տրվող

հարցերը հիմնականում նպատակ ունեն պարզելու նյութի յուրացման մակարդակը կամ պարզել, թե որքանով են աշակերտներն ընկալել ուսուցանվող նյութը: Դասավանդման փորձըցույց է տալիս, որ այս հարցերին պատասխանում են հիմնականում դասարանի բարձր առաջադիմություն ունեցող աշակերտները, մյուսները պարզապես լինում են լսողի դերում: Ավելին, հաստատվեց նաև Գալլի այն տեսակետը, որ որքան ավելի շատ հարցադրումներ են հնչում, այնքան ավելի պակաս աշակերտներ են մասնակցում դասին: Ճիշտ հարցադրման դեպքում այն կարող է հիմնովին փոխել նախնական պատկերը: Պատասխանում են անվանակոչվածները են անվանակոչվածները Այս ռազմավարության շրջանակում անվանակոչվում է աշակերտի հստակ անուն, որ պատասխանում է հարցին այն հնչեցնելուց հետո: Սա այն եզակի ռազմավարություններից է, որի կիրառությունն ապահովում է գրեթե բոլոր աշակերտների ներգրավվածությունը: Այս մեթոդի առավելությունը կայանում է նրանում, որ դասին մասնակցում են գրեթե բոլոր աշակերտները՝ անկախ իրենց առաջադիմությունից:

Յուրաքանչյուրը մասնակցում է իր չափով, և այս պարագայում խրախուսվում է ցանկացած հաջողություն, անգամ ամենափոքրը: Ավելին, եթե աշակերտի կողմից տրված պատասխանը այն չէ, ինչ ակնկալվում է, ապա ոչ թե պետք է հարցն ուղղել այլ աշակետի, այլ պատասխանողաշակերտին օգնել վերաձևակերպել պատասխանը: – 182 – Դասերի ընթացքում անհրաժեշտ է կիրառել մոտեցումներ, որոնք օգնում են «ջերմացնել» այսպես կոչված «սառը անվանակոչման»ռազմավարությունը: Ստորև ներկայացնենք դրանցից հիմնականները. • Նախապես

զգուշացրե՛ք աշակերտներին, որ մեծապես խրախուսվում է դասին մասնակցությունը: Յուրաքանչյուր աշակերտին տվե՛ք ձևավորող գնահատական: • Աշակերտներին տվե՛ք ժամանակ, որ նրանք պատրաստեն իրենց հարցերը, ինչպես նաև անդրադարձ կատարեն հետաքրքրող հարցերին: • Պետք է կարողանալ հմտորեն կառավարել ողջ պրոցեսը և աջակցելաշակերտներին, որ նրանցից յուրաքանչյուրն իր հնարավորության չափով ներգրավվի դասին:

• Օգտագործե՛ք բաց հարցեր և օգնե՛ք աշակերտին հանգել ճիշտ պատասխանի: • Չափազանցկարևոր է հոգեբանական ապահով միջավայրի ստեղծումը: 4.Վեց W-երի ռազմավարություն երի ռազմավարություն Ժամանակակից մանկավարժության մեջ մեծ տարածում է գտել այսպես կոչված «Վեց W-երի» ռազմավարությունը: Գերմաներենում հիմնական 6 հարցերը՝ ո՞վ, ի՞նչ, ինչո՞ւ, ե՞րբ, որտե՞ղ, ինչպե՞ս, սկսվում են նույն՝ W տառով: Թեմայի ավարտից հետո սովորողները զույգերով երկխոսություն են վարում՝ փորձելով պարզել, թե ինչ է տվել իրենց տվյալ թեմայի ուսումնասիրությունը: Ասենք՝ «Ինչո՞ւ սովորեցիր այս թեման», «Ի՞նչ տվեց այն քեզ», «Որտե՞ղ, ե՞րբ, ինչպե՞ս կարող ես կիրառել ստացած գիտելիքները» և այլն: Քննարկվել է խնդիր, որի լուծման արդյունքում սովորողները ստացած գիտելիքները կիրառել են անծանոթ իրադրությունում:

Պատասխանին սպասելու ժամանակ

Բարձր մտածական գործընթացների զարգացման համար էական կարևորություն ունի սպասելու ժամանակը, քանի որ այն ազդում է պատասխանների որակի և քանակի, ինչպես նաև հետագա երկխոսության առաջացման վրա: Սպասելու ժամանակը հարցի և աշակերտի պատասխանի միջև ընկած ժամանակահատվածն է կամ ուսուցչի առաջին և երկրորդ հարցերի միջև ընկած ժամանակահատվածը: Եթե հարցը լսելուց հետո աշակերտները չեն արձագանքում համեմատաբար կարճ ժամանակահատվածում, ուսուցիչը հաճախ պետք է փորձի առաջ տանել զրույցը՝ կրկնելով, վերաձևակերպելով հարցը կամ դիմելով աշակերտներին: Ավելի բարդ հարցերի դեպքում, որոնք պահանջում են բարդ կոգնիտիվ վերլուծություններ, հնարավոր է անհրաժեշտ լինի տրամադրել աշակերտներին 1-2 րոպե, նախքան պատասխանելը: Սխալ է, երբ ուսուցիչը պատասխանում է իր իսկ հարցերին, և այդպիսի վարքագիծը արագորեն դառնում է ինքնախաբեության ձև: Արդյունքում աշակերտները զրկվում են հարցը «բռնելու» և իրենց սեփական պատասխանները ձևակերպելու հնարավորությունից, ինչը կարևոր գործընթաց է աշակերտների ներգրավածությունը բարձրացնելու համար: Անընդհատ պատասխանելով հարցերին աշակերտների փոխարեն, ուսուցիչը անուղղակիորեն «ասում է»,որ նորմալ է, որ նրանք չեն պատասխանում հարցերին, քանի որ ուսուցիչը ի վերջո ինքը կպատասխանի: Արդյունքում աշակերտների սովորելու և դասին մասնակցելու գործընթացը մասնակիորեն դադարեցվում է: Իրականացված հետազոտությունների շրջանակում պարզվել է, որ պատասխանին ավելի երկար սպասելով՝ գրանցում են հետևյալ հաջողությունները. • Սովորողների պատասխաններն ընդարձակվում են: • Ամբողջական նախադասություններ և վստահության ավելացում: • Հայեցողական մտածողության դրսևորում: • Ավելանում են սովորողի հարցերը և աշակերտների ակտիվությունը: – 184 – • Ուսուցիչները վերանայում են սովորողներից ունեցած ակնկալիքները: • Անցում ուսուցչակենտրոն ուսուցումից սովորող- սովորող վարքի դրսևորումներին և ընդլայնում են հարցերի շրջանակը: Այսպիսով՝ ուսուցչի սպասման ժամանակի ավելացումն ստեղծում է այնպիսի մթնոլորտ, որը նպաստավոր է մտածողության բարձր մակարդակներով արդյունավետ հարցերի համար: Սովորողները ևս օգտագործում են սպասման ժամանակն ավելի ամբողջական պատասխաններ ձևակերպելու համար: 6.Հարցերի շղթայի մեթոդ Հարցերի շղթայի մեթոդ Լինում են դեպքեր, երբ բարդ հարցերը տեղին չեն՝ առանց նախապես ամրապնդելու գիտելիքային հիմքը: Օրինակ՝ ներածական դասընթացում ավելի պարզ հարցեր են պահանջվում: Ինտեգրատիվ դասընթացների ընթացքում ուսուցիչը արագորեն պետք է անցնի ավելի բարդ հարցերի, ավելիպարզ հարցեր տալուց հետո՝ ուղղված նախնական գիտելիքների պաշար ձևավորելու համար: Հարցերի ցանկը պետք է տարբերվի՝ կախված դասընթացի բովանդակությունից:

Գործնական համատեքստ

ՈՒսումնառությունը իրականացնելու համար ընտրել եմ 11-րդ դասարանը: Դասարանը աչքի Է ընկնում իր պասիվությամբ: Նպատական է նրանց ավելի շատ ընդգրկել դասապրոցեսին:Ընտրել եմ հարցադրումների մի քանի տեսակներ,որոնք կնպաստեն աշակերտների ներգրավվաշության մեծացմանը և ուսուցման արդյունավետության բարձրացման

1 Ամբողջ դասարանին ուղղվող ընդհանուր հարցերի ռազմավարություն:

Սա ամենատարածված մեթոդն է,որի ընթացքում հնարավորություն կտրվի իմանալու նյութի յուրացման մակարդակը կամ պարզել,թե որքանով են աշակերտները յուրացրելնյութը:

Հետազոտության ընթացքը և տվյալների մշակում

Ներգրավվածության Հետազոտական աշխատանքի համար ընտրել եմ 11-րդ դասարանում

<<Հայոց պատմություն>>առարկան`հաշվի առնելով,որ այստեղ վերլուծական և ստեղծարար կարողությունները թույլ են զարգացած:Այստեղ սովորողները դժվարանում են հստակ

վերլուծել պատճառն ու նշել հետևանքները:

Աշխատանքս կազմակերպելու համար ընտրել եմ հետևյալ դասի տիպերը`

Համակցված դաս,

Նոր նյութի յուրացման դաս,

Կարողությունների և հմտությունների ձևավորման դաս:

Մինչև աշխատանքիս անցնելը մանրամասն պլանավորել եմ յուրաքանչյուր դաս:Յուրաքանչյուր դասիս համար կազմել եմ դասապլան`հաշվի առնելով դասարանիառանձնահատկությունները:Դասապլանում կարևորել եմ նպատակներն ու վերջնարդյունքները տրված թեմայի համար:

Նպատակներ.

Նպաստել Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական դրության վերաբերյալ գիտելիքների ձեռքբերմանը,

Արևելյան և Արևմտյան Հայաստանի վիճակը տվյալ ժամանակաշրջանի կարևոր փաստերն ու իրադարձությունները բացատրել,վերլուծել,

Նպաստել աշակերտների մոտ 19դ.երկրորդ կեսի ռուս-թուրքական պատերազմների,Հայկական հարցի և դրա դրսևորումների մասին գիտելիքների ձեռքբերմանը տվյալ ժամանակաշրջանի կարևոր փաստերն ու իրադարձությունները բացատրել,վերլուծել:

Վերջնարդյունքներ.

Բնութագրել Արևելյան և Արևմտըան Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական ընդհանուրվիճակը,

Համեմատել Արևելյան և Արևմտյան Հայաստանի սոցիալ -տնտեսական վիճակը,

Ներկայացնել ռուս-թուրքական պատերազմը/պատճառ,ընթացք,հետևանք/,

վերլուծել պատճառն ու նշել հետևանքները:

Աշխատանքս կազմակերպելու համար ընտրել եմ հետևյալ դասի տիպերը`

- **Համակցված դաս**,

Նոր նյութի յուրացման դաս,

Կարողությունների և հմտությունների ձևավորման դաս:

Մինչև աշխատանքիս անցնելը մանրամասն պլանավորել եմ յուրաքանչյուր Դաս:Յուրաքանչյուր դասիս համար կազմել եմ դասապլան`հաշվի առնելով դասարանի առանձնահատկությունները:Դասապլանում կարևորել եմ նպատակներն ու վերջնարդյունքները տրված թեմայի համար:

Նպատակներ.

- Նպաստել Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական դրության վերաբերյալ գիտելիքների ձեռքբերմանը,

Արևելյան և Արևմտյան Հայաստանի վիճակը տվյալ ժամանակաշրջանի կարևորփաստերն ու իրադարձությունները բացատրել ,վերլուծել,Նպաստել աշակերտների մոտ 19դ.երկրորդ կեսի ռուս-թուրքական պատերազմնբերի,Հայկական հարցի և դրա դրսևորումների մասին գիտելիքների ձեռքբերմանը Տվյալ ժամանակաշրջանի կարևոր փաստերն ու իրադարձությունները բացատրել,վերլուծել:

Բացատրել Արևելյան հարցի էությունը,Հայկական հարցի բովանդակությունը:

Մեծացմանը և ուսուցման արդյունավետության բարձրացմանը:

Օրվա դասի պլանը կառուցել եմ ԽԻԿ համակարգով:ԽԻԿ-ը ժամանակակից մեթոդներիուսուցման համակարգ է,որը ուսուցման գործընթացը բաժանում է հետևյալ փուլերի.

- **Խթանում**

Իմաստի ընկալում

- **Կշռադատում**

Բնութագրելով յուրաքանչյուր փուլում ուսուցչի անելիքները՝ԽԻԿ-ը նաև առաջ է քաշում միշարք մեթոդներ՝տվյալ փուլին անհրաժեշտ արդյունքին հասնելու համար.

Խթանման փուլի հիմնական նպատակներից է նոր նյութի վերաբերյալ բացահայտել սովորողների գիտելիքները,քննարկվելիք նյութի մեջ ներգրավելով ակտիվացնել աշակերտներին,աշակերտների մոտ ձևավորել գիտելիներ և հմտություններ ձեռք բերելուձգտում:

Խթանման փուլի համար նպատակահարմար է կիրառել հետևյալ մեթոդները՝մտագրոհ,խմբավորում,պրիզմա,մտածիր զույգ կազմիր-քննարկիր,ձնագնդի և այլն:

Իմաստի ընկալման փուլի նպատակներից են սովորողների մոտ հետաքրքրության աճի պահպանումը, տեղեկատվության ընկալման ինքնավերահսկման ապահովումը,նոր և հինտեղեկատվության շաղկապումը և իմացության նոր կառույցի ստեղծումը:

Իմաստի ընկալման փուլում նպատակահարմար է կիրառել T-աձև աղյուսակը,Վենի դիագրամը,խճանկարը,փոխգործուն նշանների համակարգը,խորանարդումը և այլն: Կշռադատման փուլի նպատակներից են սովորողի նոր ստացած տեղեկատվության արտահայտումը սեփական բառերով և ձևակերպումներով,նոր գիտելիքների միաձուլու արդեն ունեցածին,դրանց աստիճանական ինտեգրացումը:Այս փուլում կարող ենք կիրառելխորանարդում,քառաբաժան և այլ մեթոդներ:

Հետազոտական աշխատանքիս համար առանձնացրել և կիրառել եմ հետևյալ մեթոդները. Աշակերտների թիմային առաջադիմության մեթոդ-նպատակը,որ սովորողները կարողանանիրար հետ համագործակցելով սովորել,փոխանակել կարծիքներ,քաջալերել միմյանց,

Մտագրոհ-քանի որ խթանում է ստեղծագործական մտածողությունը,միտքը միտք է ծնում,հեշտ է հասկանալ և կիրառել,դասի մասնակցային սկիզբ ապահովող լավագույնմեթոդներից է:

Նպատակներ

1. Իմանալ ինչու փակվեցին հայկական դպրոցները,
2. Ինչպես դրան արձագանքեց հայ ժողովուրդը,
3. Իմանալ Արևելյան Հայաստանի որ հատվածներում բռնկվեցին գյուղացիական ելույթներ,

Վերջնարդյունքներ

Կարողանա հիմնավորել,թե ինչու փակվեցին դպրոցները,

Հիմնավորել,որ հայության պայքարը տվեց իր արդյունքները:

Խթանման փուլում մտագրոհով փորձեցի ի մի բերել այն գիտելիքները,որոնքաշակերտները ունեին արևելահայերի դրության մասին:

Իմաստի ընկալման փուլում նոր նյութը հաղորդեցի կարճ դասախոսությանմեթոդով,այնուհետև հանձնարարվեց ինքնուրույն կարդալ թեման:

Կշռադատման փուլում ավանդական հարցաշարի միջոցով պարզեցինք աշակերտներիյուրացման աստիճանը:

Դասից հետո արեցի եզրակացություն` Պատասխանին սպասելու ժամանակ բարձրմտածական գործընթացների զարգացման համար էական կարևորություն ունի սպասելու ժամանակը, քանի որ այն ազդում է պատասխանների որակի և քանակի,ինչպես նաև հետագա երկխոսության առաջացման վրա: Սպասելու ժամանակը հարցի և աշակերտի պատասխանի միջև ընկած ժամանակահատվածն է կամ ուսուցչի առաջին և երկրորդ հարցերի միջև ընկած ժամանակահատվածը: Եթե հարցըլսելուց հետո աշակերտները չեն արձա-
գանքում համեմատաբար կարճ ժամանակահատվածում, ուսուցիչը հաճախ պետք է փորձի առաջ տանել զրույցը` կրկնելով, վերաձևակերպելով հարցը կամ դիմելով աշակերտներին: Ավելի բարդ հարցերի դեպքում, որոնք պահանջում են բարդ կոգնիտիվ վերլուծություններ, հնարավոր է անհրաժեշտ լինի տրամադրել աշակերտներին 1-2 րոպե, նախքան պատասխանելը: Սխալ է, երբ ուսուցիչը պատասխանում է իր իսկ հարցերին, և այդպիսի վարքագիծը արագորեն դառնում է ինքնախաբեության ձև: Արդյունքում աշակերտները զրկվում են հարցը «բռնելու» և իրենց սեփական պատասխանները ձևակերպելու հնարավորությունից, ինչը կարևոր գործընթաց է աշակերտների ներգրավածությունը բարձրացնելու համար: Անընդհատ պատասխանելով հարցերինաշակերտների փոխարեն, ուսուցիչը անուղղակիորեն «ասում է», որ նորմալ է, որ նրանք չեն պատասխանում հարցերին, քանի որ ուսուցիչը ի վերջո ինքը կպատասխանի: Արդյունքում աշակերտների սովորելու և դասին մասնակցելու գործընթացը մասնակիորեն դադարեցվում է: Իրականացված հետազոտություններիշրջանակում պարզվել է, որ պատասխանին ավելի երկար սպասելով՝ գրանցում են հետևյալ հաջողությունները. • Սովորողների պատասխաններն ընդարձակվում են: Ամբողջական նախադասություններ և վստահության ավելացում: Հայեցողական մտածողության դրսևորում: Ավելանում են սովորողի հարցերը և աշակերտների ակտիվությունը:

Ի՞նչն այս դասին լավ ստացվեց․

Քանի որ դասը նախապես պլանավորված էր այն անցավ արդյունավետ.օգտագործեցինախապես ընտրված մեթոդները,խառը հրցադրումներ եվ մտագրոհ մեթոդները:

Ի՞նչը պլանավորվածի պես չստացվեց:

Ժամանակի ոչ բավարարլինելը:

:Ի՞նչը կփոխեի

Հարցադրումները ավելի կպարզեցնեի:

Ի՞նչ ստացան աշակերտները այս դասից:

տեղեկույթներ այս դասի վերաբերյալ:

Ի՞նչն էր այսօր իմ ուշադրության կենտրոնում:

.Հետաքրքրվածությունը

.Ներգրավվածությունը

.Մոտիվացիան

Իմ դասի ուժեղ կողմերն էին

.ապահովեցի աշակերտների ներգրավվածությունը դասին հարցադրումների միջոցով:

Ինչպես ցանկացած դաս,իմ դասը ևս ուներ իր թույլ կողմը

Դասի թույլ կողմը աշակերտներից ոչ բոլորին կարողացա ներգրավել դասին,ժամանակչբավականացրեց գնահատմանը:

Դասի պլան 1

Դասարան-11,

Առարկան-Հայոց պատմություն,

Դասի թեման-Ռուսաստանի գաղութային քաղաքականությունը և արևելահայերիազգային ու սոցիալական շարժումները,

Դասի տիպը-նոր նյութի հաղորդման դաս,

Միջառարկայական կապ-համաշխարհային պատմություն, Կիրառվող մեթոդներ-Մտագրոհ,համառոտ դասախոսություն,Դիդակտիկ նյութեր-դասագիրք,քարտեզ,

Դասի նպատակը.

Իմանալ ինչու փակվեցին հայկական դպրոցները,

Ինչպես դրան արձագանքեց հայ ժողովուրդը,

Իմանալ Արևելյան Հայաստանի որ հատվածներում բռնկվեցին գյուղացիականհելույթներ,

Վերջնարդյունք.

Կարողանա հիմնավորել,թե ինչու փակվեցին դպրոցները,

Հիմնավորել,որ հայության պայքարը տվեց իր արդյունքները:Դասի ընթացքը---

Կազմակերպչական մաս-հաճախումների ստուգում,

Խթանման փուլ---մտագրոհի միջոցով ի մի բերել աշակերտների ունեցածգիտելիքները’

Իմաստի ընկալման փուլ---նոր նյութը հաղորդել համառոտ դասախոսությանմիջոցով,

Կշռադատման փուլ -------հետևյալ հարցերի միջոցով պարզել,թե որքանով է ընկալվել նոր նյութը

1.Ինչու փակվեցին հայկական դպրոցները,

2.ինչ նպատակ ուներցարական կառավարությունը դրանով,

3.Ինչ արդյունք ունեցավ հայությանպայքարը:

Կատարել գնահատում,հանձնարարել տնային առաջադրանք:

Դասի պլան 2.

Դասարան-11

Առարկան-Հայոց պատմություն,

Դասի թեման-Արևմտահայերի սոցիալական և տնտեսական դրությունը,Դասի տիպը-

Համակցված դաս,

Կիրառվող մեթոդներ-մտագրոհ,ԳՈՒՍ,Վենի դիագրամ,Դիդակտիկ նյութեր-դասագիրք ,քարտեզ,

Դասի նպատակը.

Իմանալ քանի նահանգների էր բաժանված Արևմտըան Հայաստանը,

Իմանալ ինչու էր Օսմանյան կայսրությունը նշում գործադրում հայերինկատմամբ,

Հողատիրության ինչ ձևեր կային Օսմանյան կայսրությունում,

Արդյունաբերական որ ճյուղերն էին զարգացած:

Վերջնարդյունք.

Կարողանալ քարտեզի վրա ցույց տալ նահանգները,

Կարողանա ներկայացնել Արևմտյան Հայաստանի արդյունաբերության

ընդհանուր պատկերը,

Համեմատել արևելահայ և արևմտահայ գյուղացիության դրությունը:Դասի ընթացքը

Կազմակերպչական մաս-հաչախումների ստուգում,

Խթանման փուլ—մտագրոհի միջոցով վեր հանել սովորողների գիտելիքները արևմտահայերի դրության մասին:Այնուհետև կատարել ԳՈՒՍ մեթոդը:Գրատախտակին գծել M-աձև աղյուսակ

1-ին սյունակում նշել ինչ գիտեն,2-րդում նշել ինչ են ուզում իմանալ,իսկ 3-րդ սյունակը լրացնելնոր նյութի յուրացումից հետո:

Իմաստի ընկալման փուլ---սովորողներին հանձնարարել սովորել դասը,կազմել Վենի դիագրամ,որտեղ պետք է ներկայացնեն արևելահայերի և արևմտահայերի սոցիալտնտեսական դրությունը`նշելով նմանություններ և տարբերություններ;

Կշռադատման փուլ---լրացնել աղյուսակի 3-րդ բաժինը`նշելով ինր սովորեցի:Գնահատել,հանձնարարել տնային

Դասի պլան 3.

Դասարան-11,

Առարկան-Հայոց պատմություն,

Դասի թեման-1877-1878թթ.ռուս-թուրքական պատերազմը,

Միջառարկայական կապ-համաշխարհային պատմություն,

Կիրառվող մեթոդներ-զուշակություն,մտագրոհ,խմբային աշխատանք,3 2 1

Դիդակտիկ նյութեր –դասագիրք,քարտեզ,

Դասի տիպը-համակցված դաս

Դասի նպատակը.

Իմանալ, երբ է սկսվել ռուս-թուրքական պատերազմը,

Որ ռազմաճակատներում էր ընթանում,

Ինչ կարևոր ճակատամարտեր են տեղի ունեցելառաջադրանք:

:**Վերջնարդյունք.**

- Կարողանալ նշել պատերազմի պատճառը,

Կարողանալ ժամանակագրական հաջորդականությամբ ներկայացնելնշանավոր ճակատամարտերը,

Կարողանալ ներկայացնել Սան-Ստեֆանոյի հաշտության պայմանագիրը:

Դասի ընթացքը Կազմակերպչական մաս-հաճախումների հաշվառում:

. **Խթանման փուլ**-կիրառել գուշակություն մեթոդը:Նախօրոք կպչուն թղթի վրա գրվածբառերը փակցնել գրատախտակին,որոնց վրա գրված են թեմային վերաբերող բառեր:Դասի թեման գուշակելուց հետո մտագրոհի միջոցով պարզել,թե ինչ գիտեն ռուս-թուրքական պատերազմի մասին:

Իմաստի ընկալման փուլ-դասարանը բաժանել երեք խմբի:Յուրաքանչյուր խումբ վիճակահանությամբ ընտրում է,թե ինչ է ներկաըացնելու՝մի խումբը պատերազմիպատճառը և սկիզբը,մյուսը՝ընթացքը,մյուսը՝ավարտը և հաշտությունը:

Կշռադատման փուլ-կիրառել 3 2 1 հնարը:Բաժանել նախապես առանձնացված թղթեր,որոնց վրա պիտի նշեն 3 բան,որ սովորեցին,2բան ,որը հեշտ էր,1բան ,որը դժվարէր: Կատարել գնահատում,հանձնարարել տնային աշխատանք:

Վերլուծություն

Հետազոտական աշխատանքիս համար առանձնացրել և կիրառել եմ հետևյալ մեթոդները.

Աշակերտների թիմային առաջադիմության մեթոդ-նպատակը,որ սովորողները կարողանանիրար հետ համագործակցելով սովորել,փոխանակել կարծիքներ,քաջալերել միմյանց,Մտագրոհ-քանի որ խթանում է ստեղծագործական մտածողությունը,միտքը միտք է ծնում,հեշտ է հասկանալ և կիրառել :

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Կրթության որակի ապահովումը կրթական համակարգի տարբեր աստիճաններումայսօր արդեն անմիջական կապ ունի նոր մեթդների ներգրավման հետ:
Կրթության կարևորությունը գիտակցելով պետք է հասկանանք,որ կրթության միջոցով կարող ենք հասնել հասարակական մտածողության,հոգևոր,բարոյական ևմշակութային արժեքների զարգացման:
ՈՒսուցման գործընթացի արդյունավետությունը կախված է նրանից,թե որքանով էուսուցիչը կոմպետենտ հարցադրումների կիրառման և այդ մակարդակում գիտելիքների կիրառման և այդ մակարդակում գիտելիքների փոխանցման , ժամանակի հետ համահունչ քայլելու հարցերում:
Մանկավարժական գործունեությունը մանկավարժից պահանջում է գիտելիքների և մասնագիտական կարողությունների անընդհատ ավելացում նոր մեթոդներով դասերի անցկացում:
Աշխատանքը լուրջ և մանրամասն հետազոտության արդյունք է, որի նպատակն էր քննարկել հարցադրումների մեթոդը դասի ընթացքում :
Հետազոտության արդյունքում պարզ եղավ, որ այս մեթոդը նպաստում էաշակերտների ակտիվացմանը դասապրոցեսին:

Գրականության ցանկ

1. Հովհաննիսյան Հ. և ուրիշներ, Կառուցողական կրթության հիմունքները և մեթոդները,Երևան, 2004թ., 157 էջ:

2. Gose, M. (2009). When Socratic dialogue is flagging: questions and strategies for engaging students.J Coll Teach Learn. 57(1):45–49.

3. Chin, C (2007). Teacher questioning in science classrooms: what approaches stimulate productivethinking? J Res Sci Teach. 815–843

4. Համացանց`հղումներ

- https://www.vsu.am/grqer/2018/bprak/xukasyanasya.pdf

https://kznakhimnadram.blogspot.com/p/blog-page_16.html

http://www.mskh.am/sites/default/files/user/44/files/hartseri_kareworowtyowne.docx

1. Ամիրջանյան Յու.Ա., Սահակյան Ս.Ս., Մանկավարժություն, Եր. 2005

2. Թոփուզյան Ա.,Հումանիստական դաստիարակության հիմնախնդիրները մանկավարժության մեջ, Երևան 2009 թ.

3. Թ.Թովմասյան,Ա.Այվազյան<<Մեթոդական ձեռնարկ ուսուցիչների համար>>Երևան 2019,

4. https://www.bibar.am

5. https://Forum.armedu.am